

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

RIÊU VĂN TOÀN

**NGHIÊN CỨU SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG
TRONG VIỆC XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN THÔNG NÔNG, TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

RIÊU VĂN TOÀN

NGHIÊN CỨU SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG
TRONG VIỆC XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN THÔNG NÔNG, TỈNH CAO BẰNG

Chuyên ngành: Phát triển Nông thôn

Mã số: 60.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Bùi Đình Hòa

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Luận văn tốt nghiệp “*Nghiên cứu sự tham gia của cộng đồng trong việc xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng*”, chuyên ngành Phát Triển Nông Thôn là công trình nghiên cứu của riêng tôi luận văn đã sử dụng thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, các thông tin có sẵn đã được trích rõ nguồn gốc.

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu đã đưa trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng trong bất cứ một công trình nghiên cứu khoa học nào. Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ trong việc thực hiện đề tài này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong đề tài đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái nguyên, ngày 19 tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Riêu Văn Toàn

LỜI CẢM ƠN

Sau một thời gian học tập và nghiên cứu, đến nay tôi đã hoàn thành bài luận văn tốt nghiệp theo kế hoạch của trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên với đề tài “*Nghiên cứu sự tham gia của cộng đồng trong việc xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thông Nông - tỉnh Cao Bằng*”.

Có được kết quả này lời đầu tiên tôi xin gửi lời cảm ơn đến các thầy cô đã chỉ bảo và hướng dẫn tận tình cho tôi những kiến thức lý thuyết, thực tế cũng như các kỹ năng trong viết bài, đồng thời cũng chỉ rõ những thiếu sót và hạn chế để tôi hoàn thành bài báo cáo với kết quả tốt nhất. Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới **TS. Bùi Đình Hòa** người hướng dẫn khoa học, đã tận tình hướng dẫn tôi từ khi hình thành phát triển ý tưởng đến xây dựng đề cương, phương pháp luận, tìm tài liệu và có những chỉ dẫn khoa học quý báu trong suốt quá trình triển khai nghiên cứu và hoàn thành đề tài.

Cho phép tôi gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các phòng, ban của UBND huyện Thông Nông, UBND các xã Càn Yên, Thanh Long và Lương Can đã nhiệt tình giúp đỡ tôi, cung cấp cho tôi các thông tin, số liệu để phục vụ cho bài báo cáo. Đã tạo mọi điều kiện giúp tôi hoàn thành luận văn.

Em xin chân thành biết ơn sự tận tình dạy dỗ của các thầy cô trong Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, đặc biệt là các thầy cô trong khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, phòng quản lý Đào tạo.

Tôi cảm ơn chân thành và sâu sắc, tôi xin gửi đến gia đình, bạn bè đã luôn sát cánh và động viên tôi trong những giai đoạn khó khăn nhất.

Thái nguyên, ngày 19 tháng 9 năm 2016

Tác giả luận văn

Riêu Văn Toàn

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
2.1. Mục tiêu chung.....	3
3. Ý nghĩa của đề tài.....	3
4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu.....	4
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	5
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	5
1.1.1. Khái niệm Nông thôn và đặc điểm của nông thôn.....	5
1.1.2. Nông thôn mới	6
1.1.3. Phát triển nông thôn dựa vào cộng đồng.....	6
1.1.4. Khái niệm cộng đồng và mức độ tham gia của cộng đồng.....	7
1.1.5. Khái niệm về nội lực, nội lực của cộng đồng	8
1.1.6. Các yếu tố xác định sự tham gia trong PTNT.....	9
1.1.7. Vai trò và các yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng trong PTNT.....	10
1.1.8. Các chỉ tiêu để xác định sự tham gia	11
1.1.9. Căn cứ pháp lý để xây dựng nông thôn mới	11
1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài.....	12
1.2.1. Kinh nghiệm xây dựng nông thôn mới ở một số nước trên thế giới.....	12
1.2.2. Những kết quả bước đầu về xây dựng nông thôn mới ở Việt Nam.....	15

1.2.3. Tình hình xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Cao Bằng	23
1.3. Đánh giá chung	24
Chương 2 NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	25
2.1. Nội dung nghiên cứu	25
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	25
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	25
2.2.2. Phương pháp phân tích.....	27
2.2.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	28
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	29
3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Thông Nông.....	29
3.1.1. Điều kiện tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên	29
3.1.2. Thực trạng phát triển kinh tế xã hội	32
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội đối với quá trình tham gia của cộng đồng.....	41
3.2. Tình hình xây dựng nông thôn mới huyện Thông Nông, tỉnh Cao Bằng	42
3.2.1. Những kết quả nổi bật đã đạt được khi triển khai Chương trình NTM tại huyện	42
3.2.2. Những hạn chế, tồn tại chủ yếu và nguyên nhân	43
3.2.3. Bài học kinh nghiệm	44
3.3. Tình hình tham gia của cộng đồng cho chương trình xây dựng NTM tại 3 xã nghiên cứu	45
3.3.1. Kết quả thực hiện chương trình xây dựng NTM của 3 xã nghiên cứu .	48
3.3.2. Sự tham gia của người dân trong xây dựng NTM	49
3.3.3. Sự tham gia của cộng đồng trong xây dựng CSHT nông thôn	53
3.3.4. Đóng góp của người dân cho xây dựng CSHT nông thôn.....	58
3.4. Sự tham gia của cộng đồng trong việc phát triển sản xuất	64
3.5. Đánh giá chung về sự tham gia của cộng đồng tại 3 xã điểm.....	68
3.5.1. Kinh nghiệm huy động cộng đồng tham gia đóng góp.....	71

3.5.2. Kinh nghiệm huy động cộng đồng theo nội dung xây dựng NTM.....	74
3.6. Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức (SWOT) cho thấy sự tham gia cộng đồng cho xây dựng nông thôn mới huyện Thông Nông	76
3.6.1. Điểm mạnh	76
3.6.2. Điểm yếu	78
3.6.3. Cơ hội	78
3.6.4. Thách thức.....	79
3.7. Những giải pháp huy động sự tham gia của cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới tại huyện Thông Nông.	80
3.7.1. Giải pháp về cơ chế chính sách.....	80
3.7.2. Giải pháp về nâng cao nhận thức cho người dân, đẩy mạnh tuyên truyền về xây dựng nông thôn mới.....	82
3.7.3. Thường xuyên nâng cao năng lực cán bộ cơ sở.....	85
3.7.4. Giải pháp về tăng cường kiểm tra, giám sát, đánh giá công tác huy động nguồn lực để xây dựng nông thôn mới	85
3.7.5. Giải pháp về thực hiện tốt công tác quy hoạch.....	86
3.7.6. Một số giải pháp hỗ trợ	87
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	89
1. Kết luận	89
2. Kiến nghị	90
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93
PHỤ LỤC	96

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BCĐ	: Ban chỉ đạo
BQL	: Ban quản lí
CC	: Công cộng
CNH-HĐH	: Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
CSHT	: Cơ sở hạ tầng
CSXH	: Chính sách xã hội
CT	: Chương trình
DA	: Dự án
ĐBKK	: Đặc biệt khó khăn
DTTN	: Diện tích tự nhiên
GO	: Giá trị sản xuất
GPMB	: Giải phóng mặt bằng
GTNT	: Giao thông nông thôn
GTVT	: Giao thông vận tải
HĐND	: Hội đồng nhân dân
HTX	: Hợp tác xã
LĐ, TB&XH	: Lao động, Thương binh và Xã hội
MTQG	: Mục tiêu quốc gia
NN&PTNT	: Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
NQ/TW	: Nghị quyết Trung ương
NQ-CP	: Nghị quyết Chính phủ
NTM	: Nông thôn mới
NVL	: Nguyên vật liệu
PTNT	: Phát triển nông thôn
QĐ - TTg	: Quyết định Thủ tướng
SX-KD	: Sản xuất - Kinh doanh
THCS	: Trung học cơ sở
TTCN - XDCB	: Tiểu thủ công nghiệp - Xây dựng cơ bản
UBND	: Ủy ban nhân dân
USD	: Đôla mỹ
VH-TT-DL	: Văn hóa - Thể thao - Du lịch
VSMT	: Vệ sinh môi trường
XĐGN	: Xóa đói giảm nghèo

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Hiện trạng sử dụng đất đai huyện Thông Nông năm 2015.....	31
Bảng 3.2. Kết quả sản xuất kinh doanh của huyện Thông Nông giai đoạn (2013 - 2015).....	34
Bảng 3.3. Dân số trung bình các xã huyện Thông Nông phân theo dân số và thành phần dân tộc tính đến năm 2015	37
Bảng 3.4. Một số thông tin 3 xã điểm đến cuối năm 2015	47
Bảng 3.5: Mức độ đạt các tiêu chí của 3 xã theo 19 tiêu chí của QĐ 491	48
Bảng 3.6: Kết quả tham gia của người dân trong xây dựng NTM tại 3 xã điều tra	49
Bảng 3.7: Sự tham gia của dân vào việc ra quyết định trong chương trình NTM.....	51
Bảng 3.8: Đánh giá của người dân về sự tham gia xây dựng CSHT trong mỗi dự án.....	56
Bảng 3.9: Các hình thức và giá trị đóng góp bình quân hộ cho xây dựng các công trình hạ tầng tại 3 xã điều tra	58
Bảng 3.10. Ý kiến của cán bộ xã, thôn về khó khăn trong huy động đóng góp bằng tiền mặt.....	60
Bảng 3.11: Khả năng đóng góp bình quân hộ cho xây dựng CSHT theo năm....	62
Bảng 3.12: Hỗ trợ trực tiếp bằng hiện vật trong các dự án phát triển sản xuất	65
Bảng 3.13: Tổng hợp giá trị đóng góp của cộng đồng cho xây dựng NTM ở 3 xã điểm (tính đến năm 2015)	68
Bảng 3.14: Ý kiến đánh giá của cán bộ xã, thôn về sự tham gia của cộng đồng trong xây dựng NTM	69
Bảng: 3.15: Ý kiến của hộ về các khoản đóng góp.....	70

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Xây dựng nông thôn mới (NTM) là một trong những nhiệm vụ hàng đầu nhằm thực hiện thắng lợi mục tiêu Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 05 tháng 8 năm 2008 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa X về Nông nghiệp, Nông dân, Nông thôn. Thực hiện Nghị quyết số 26-NQ/TW, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 800/QĐ-TTg ngày 04 tháng 6 năm 2010 phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia (MTQG) về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020. Đây là một chương trình tổng thể về phát triển kinh tế - xã hội, chính trị và an ninh quốc phòng, là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội, được thực hiện trên phạm vi cả nước.

Trước giai đoạn 10 năm thực hiện chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới đã có 10 năm triển khai các hoạt động thử nghiệm thông qua các chương trình thí điểm xây dựng NTM ở nhiều địa phương. Giai đoạn 2001 - 2005 là chương trình thí điểm NTM cấp xã của Ban Kinh tế Trung ương; giai đoạn 2007 - 2009 là chương trình thí điểm NTM cấp thôn bản của Bộ NN&PTNT; giai đoạn 2009 - 2011 là chương trình thí điểm NTM thời kỳ đẩy nhanh CNH-HĐH do Ban Bí thư Trung ương Đảng chỉ đạo. Song song với các chương trình này, nhiều địa phương cũng triển khai các hoạt động xây dựng NTM theo những chương trình riêng của tỉnh, thành phố.

Các chương trình thí điểm và chương trình MTQG xây dựng NTM đều thực hiện nguyên tắc chủ đạo trong triển khai các nội dung xây dựng NTM là phát huy vai trò chủ thể của cộng đồng dân cư địa phương, các hoạt động cụ thể do chính cộng đồng dân cư thôn, xã bàn bạc dân chủ để quyết định và tổ